

Quan València fou dominada per l'integrisme islàmic

El País Valencià no resta indemne de l'amenaça *ihadista*; així, ha estat refugi de membres del moviment islàmic radical tunisià An-Nahda ("el Renaixement"), amb vinculació a Al-Qaida. La cèl·lula valenciana d'An-Nahda, avui desmantellada, tenia el centre d'operacions al número 10 del carrer Periodista Lorente, la mesquita dels tunisians, i tenia com a missió recaptar adeptes per a la *ihad* entre els musulmans residents al País Valencià. La mesquita era seu del grup As-Salam, fundat per Allekema Lamari –un dels set suïcides del pis de Leganés després de l'11-M– i Driss el-Atallah, detingut a Bèlgica per pertinença a Al-Qaida.

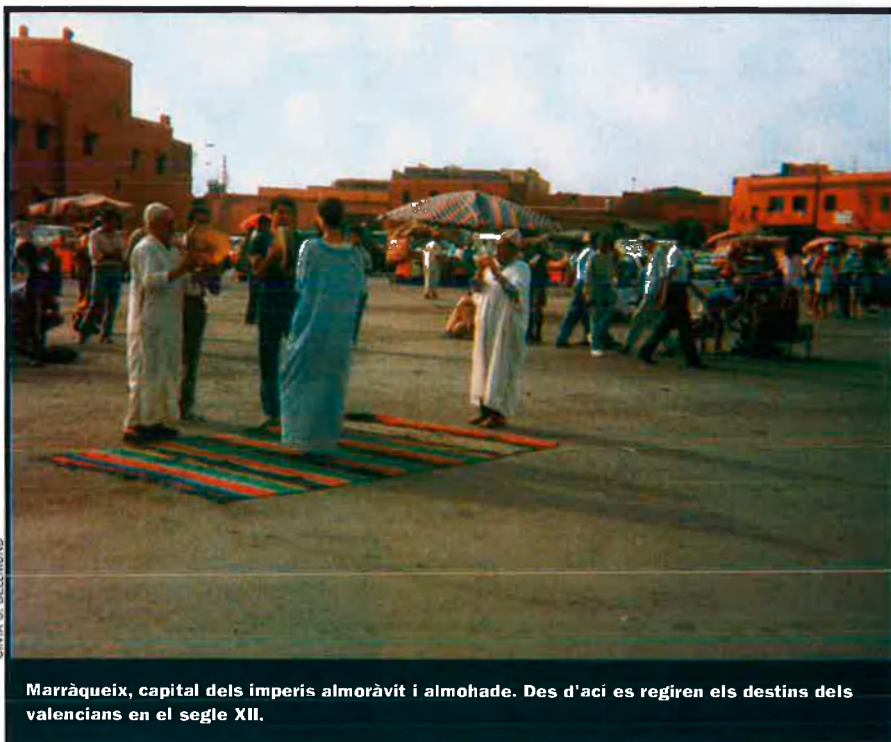
Des de Londres, on resideix la cúpula del grup, es cursaren les ordres perquè An-Nahda s'infiltrés a les mesquites valencianes. El finançament de la cèl·lula provenia de donacions privades dels països del Golf, necessàries per dur a terme les estratègies de penetració, que a València passaven per intentar dirigir les comunitats musulmanes locals. En l'actualitat, la policia treballa sobre aquesta hipòtesi, així com en el fet que els membres d'An-Nahda participessin en curssets d'ensinistrament al Sudan, quan hi havia la presència d'Al-Qaida i el mateix Bin Laden al país africà. Segons dades policials, la majoria de nahdaistes entraren a l'estat espanyol durant la dècada dels noranta. Des d'aleshores s'han arrecerat a les mesquites, on han continuat la tasca de proselitisme i s'han enfrontat amb els musulmans moderats.

El fenomen migratori de la fi del segle XX ha retornat la veu del muetzi a les terres valencianes, però l'islam d'avui no és el valencià d'antany. La cultura àrab deixà una petjada particular a les nostres terres, però el país dels conqueridors croats del segle XIII, creat *ex novo* per voluntat explícita d'un rei català, s'encarregà d'esborrar el passat agarè, malgrat que no fou fins al 1609 que els darrers representants d'aquesta estirp sortiren definitivament del país per ja no tornar.

Els períodes de decadència coincideixen amb l'exaltació dels valors religiosos, acceptats per una majoria de desheretats com a darrera esperança a la calamitat de les seues vides. L'integrisme islàmic és la resposta religiosa a la desigualtat social. Igual com avui voluntaris de tots els països musulmans s'integren a l'organització internacional de *mujahidins* Al-Qaida, en el passat la feblesa d'Al-Andalus fou contestada per l'islamisme més radical, empès pel temor que l'ímpetu militar dels cristians del nord ensorrés el seu món.

El 5 de maig del 1102, els castellans, comandats per Na Ximena, la vídua del Cid, desemparaven València. S'ensorrava per sempre el somni d'eixamplar Castella fins a la desembocadura del Guadalaviar, el riu Blanc que els romans anomenaren Túria. Després de set mesos de setge, l'islam recuperava València per mà dels almoràvits, una secta ultraortodoxa convertida en imperi. El seu inspirador fou Ibn Yasin, un ulema *maliki* –una de les quatre escoles jurídi-

Com va viure la ciutat de València amb els almoràvits, la secta ultraortodoxa que la dominà un cop na Ximena, vídua del Cid, la deixà a la seua sort? L'integrisme –tampoc l'islàmic– no és un tret exclusiu de l'època contemporània.

CINTA S. BELLMUND

Marràqueix, capital dels imperis almoràvit i almohade. Des d'ací es regiren els destins dels valencians en el segle XII.

ques de l'islam— d'esperit intransigent, que des dels confins del Sàhara havia predicat una concepció rigorista de la prèdica mahometana que aconseguí unir les tribus berbers dels Sinhaja fins a bastir un estat que, amb capital a Marràqueix, uní ambdues vores de l'estret.

Fanàtics i intolerants, aquests rudes guerrers del Sàhara degradaren l'esperit andalusí, refinat i culte. Jueus i cristians foren perseguits fins a gairebé l'extinció de les seues comunitats. El 1125, els mossàrabs —cristians— de Granada demanaren el rei aragonès Alfons I el Bataller que els socorregués. Alfons, convençut, emprengué una expedició per Andalusia que passà per terres valencianes, i hi integrà els darrers cristians valencians. La incursió, finalment, fou un fracàs, però els mossàrabs marxaren amb el rei contribuint a la repoblació d'Aragó. La reacció almoràvit no trigà gaire i l'emir Ali decretà la deportació a Berberia dels cristians d'Al-Andalus. Els pocs que hi restaren foren comminatats a abjurar públicament de la seva fe, com l'arquebisbe de Sevilla, Joan, que per això meresqué la reprovació dels seus coreligionaris. Aleshores, la comunitat mossàrab valenciana ja s'havia extingit.

Època de persecucions i zel religiós, durant el període almoràvit, però sorgí a València una escola poètica renovadora, encapçalada per Ibn Khafaja d'Alzira i que convertí la Ribera del Xúquer en centre difusor d'una lírica que encarna l'apogeu de la literatura àrab clàssica. Precisament quan els almoràvits dominaven les nostres comarques i el cristià esperava amatent més enllà de l'Ebre.

L'eclosió d'un nou moviment religiós al Magrib, els almohades, que havia pres les armes en nom del *tawhid* (el dogma de la unitat divina), esperonà la revolta a l'Al-Andalus contra els decadents almoràvits, que havien sucumbit a la vida mundana. No estranyi, doncs, que fossin els cadis o jutges islàmics els qui instiguessin la revolta. A València s'elegí per cabdill Abù Abd al-Malik Marwân ibn Abd al-Aziz el 1145, que aconseguí de controlar Alacant. Un cop militar al novembre d'aquest any posà fi al seu poder, i s'entronitzà Abd ar-Rahman ibn Iyad, que morí en una batussa amb hosts cristianes l'agost de 1147.

Fou succeït per Abu Abd Al-lah Muhammad ibn Sad ibn Mardanix, el *Rex Lupus* —“rei Llop”— de les cròniques llatines, emir de l'orient o *xarq* d'Al-Andalus. Senyor de València i Múrcia,

féu de la ciutat del Segura la seva capital, mentre València era regida pel seu familiar Abu-l-Hajjaj.

Ibn Mardanix és l'exemple més clar d'irredemptisme andalusí enfront dels almohades. Natural de Peníscola, on nasqué el 1124-25, aconseguí liderar la resistència andalusina fins a la seva mort el març de 1172. És aleshores quan els almohades entraren definitivament a València, d'on foren desallotjats el 1229, nou anys abans de la conquesta de la ciutat per Jaume I.

L'origen de l'heterodòxia almohade la trobem en la prèdica d'Ibn Tumart, un berber i devot musulmà de l'AntiAtlas Marroquí que havia estudiat a Al-Andalus i Orient. Un cop tornat al Magrib, Ibn Tumart criticà el relaxament dels costums d'aquells nòmades sedentaritzats i l'emir Ali tractà de debatre amb ell. Advertit del perill que corria si s'entrevistava a Marràqueix amb el cap almoràvit, Ibn Tumart decidí refugiar-se a Tinmal·lal, per iniciar, des d'allí i auto-proclamat *mahdi* —“guia”—, la lluita armada contra els almoràvits, als quals acusava d'heretges. Segons Ibn Tumart, l'ortodòxia almoràvit incorria en antropomorfisme i s'allunyava del dogma base de l'islam, la unitat de Déu. Vet ací el nom d'almohade, de l'àrab *al-muwahhid* —“qui declara la unitat divina”—. Majoritàriament pertanyents a la confederació tribal dels berbers Masmuda, els almohades proscriviren cristians i jueus, malgrat ser *ahlun al-kitab* —“gents del Llibre”— i, per tant, que havien de ser respectats pels musulmans.

La dominació nord-africana es convertí en particularment odiosa per als andalusins, que decidiren sollevar-se quan l'imperi inicià la decadència, tan bon punt el poder central de Marràqueix fou qüestionat per partits oposats. El 1224 s'inicià la insurrecció d'Al-Andalus, tot i que d'antuvi capitanejada pels mateixos governadors provincials almohades. A València, aleshores, governava un nét del califa Abd al-Mumin, Abu Zayd Abd ar-Rahman. Entre maig i agost de 1228 s'aixecava en armes contra els almohades a Ricote (Múrcia) l'andalusí Abu Abd Al-lah Muhammad ibn Yusuf ibn Hud al-Judhami, que es convertí en emir d'Al-Andalus, tot i que

a València tingué l'oposició del *sayyid* almohade Abû Zayd i després del cabdill local Abu-l-Jumayl Zayyan ibn Sad ibn Mardanix, que el 24 de gener de 1229 havia expulsat els almohades de València. Abu Zayd, decebut, cercà l'ajut de Jaume I, i el 20 de abril d'aquest any signà a Calataiud un pacte amb el rei català, convertit el 1232 en renúncia al "regne" que Jaume I reclamà per a si.

Zayyan (pronunciat *Zaén*) pertany a una casta de militars de frontera, que barrejaven l'interès pel botí amb la *jihad*, com també ho era Ibn Nasr, després entronitzat a Granada. El seu adveniment a València respon a la difícil situació d'una ciutat i "regne" escomesos i sense recursos per fer front amb garanties a l'ofensiva cristiana.

El 1233 els catalans ocuparen Borriana, i el 1236 ja s'assentaven sobre el Puig, el domini del qual garantia el control de l'Horta. Zayyan aconseguí de reclutar un exèrcit i de fer front a l'avançada del Puig l'agost del 1237.

Aquella tropa, però, es mostrà incapaç de reduir els cavallers catalans i aragonesos que escometien repetidament des del tossal fins a obrir una bretxa fatal i causar el desconcert dels atacants. No era un exèrcit regular, sinó una unió de desesperats, alguns incitats pel desig de la *jihad* i el martiri que tenia com a recompensa la glòria eterna. Això explicaria la facilitat amb la qual s'imposà l'escamot cristià. El Puig fou gairebé un suïcidi col·lectiu on s'ensorraren definitivament les esperances de futur de l'islam valencià. Després no calgué més que esperar: Zayyan, l'ajut promès pel soldà de Tunis que mai no vingué, i Jaume I, que la fam li lliurés la ciutat. València, finalment, capitulà el 22 de setembre de 1238.

No s'acabà ací l'islam valencià, que encara perdurà tres segles més, però les tornes es canviaren i les actituds excoletes serien acaparades per la comunitat vencedora de nouvinguts, que sotmetrien els vençuts a una discriminació total.

Útils per mantenir la vida econòmica del país, els ara mudèjars romangueren com a treballadors dels nous amos, mancats d'elits cultes dirigents, que s'exiliaren després de la desfeta, i lluny de la dinàmica dels països on l'islam continuà sent la religió oficial de l'estat. Només Granada fou una excepció en el panorama polític peninsular, però més aviat com una romanalla de l'antic esplendor, anquilosada en el passat, que no pas amb voluntat de futur per capgirar la situació, sempre amatent a l'amenaça castellana, sí, però també a la nord-africana. Del nord de l'Àfrica vindran les correrries dels guza, una mena de mujahidins -"combatents de la guerra Santa"- al servei del millor postor i que aterriran les fronteres valencianes al llarg dels segles XIV i XV. Però això són figures d'un altre paner i ja se n'ix del propòsit inicial de descriure l'integrisme islàmic en la València musulmana.

David Garrido

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

UNIVERSITAT
POLITÀCNICA
DE VALÈNCIA

SERVEI DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Servei de Política Lingüística

Col·labora: **escola**
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASSOCIACIONS
PER LA LLINGÜÍSTICA

Entrada gratuïta amb el carnet universitari. Reduïda per al públic en general.
Cinema infantil i juvenil: entrada gratuïta amb el carnet universitari i menors de 14 anys acompanyats.

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

CINEMA DOBLAT

Sky Captain i el món de demà

Dimarts 5 d'abril, a les 20 h
Cines Aragón

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

CINEMA SUBTITULAT

Million Dollar Baby
Dir. Clint Eastwood

Dijous 7 d'abril, a les 20 h
Cines Albatros

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

CINEMA INFANTIL I JUVENIL

Els increïbles

Dissabte 9 d'abril, a les 12 h
Cines ABC El Saler

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta